SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCIV. No. 183. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, SEPTEMBER 24, 1987 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 24-го ВЕРЕСНЯ 1987 Ч. 183. РІК XCIV.

ПРОЦЕС НАД І. ДЕМ'ЯНЮКОМ ВІДКЛАДЕНИЙ ДО 26-ГО ЖОВТНЯ

Єрусалим, Ізраїль (АНЧЕЙН, тел.). У середу, 16-го вересня ц.р., судді Дов Левін і Далія Дорнер викликали тут прокуратора Міхаеля Ґоровіца і адвоката оборони Йорама Шефтеля і узгіднили, що процес над Іваном Дем'янюком відновиться у понеділок, 26-го жовтня, з уваги на свята в Ізраїлі і раніше занедужання судді Зві Таля. Ізраїльське радіо відтак подало до відома, що сесії правдоподібно відбуватимуться тільки до полудня з уваги на стан здоров'я судді Таля.

Судді також повідомили, що під час перерви в Західній Німеччині будуть переслухані два колишні есесівці, які працювали в адміністрації табору в Травніках. Це свідки оборони Рудольф Райсс з Гамбургу і Рудольф Ріттер з Маннгайму.

В Ізраїлі вміжчасі був декілька днів англійський спеціяліст від документів Джуліюс Ґрент, який зробив експертизу виказок та взяв пробки до своєї лябораторії в Англії. До Ізраїля також був приїхав історик Ніколай Толстой, бо коли відлітав з Лондону ще не знав про захворіння судді Таля. Він відлетів назад до Лондону на час перерви у процесі.

З Америки оборона мала привезти ще двох експертів від документів, зокрема з часів Другої світової війни.

До Польщі на переслухання свідків поїхали адвокати оборонці Джан Ґілл і Павло Чумак.

Як повідомляє оборона, у Англії і Бельгії знайдено психологів-експертів від пам'яти, а до ЗСА мав приїхати Й. Шефтель, щоб переслухати тих уцілілих осіб з Треблінки, які твердять, що І. Дем'янюк не є тою особою, яку підозрівають в катуванні жидів в Треблінці.

Родина І. Дем'янюка, зокрема зять його Едвард Нишник, постійно звертаються до поодиноких українців і до громади в загальному з проханням допомогти фінансово, бо транспортація свідків до Ізраїля, кошти їхнього перебування там, не згадуючи вже про заплату експертам, коштують великі суми гроша. Очевидно, оборона задоволена довшою перервою, бо зможе зорганізуватись краще, переслухати більше потенціяльних свідків і призбирати ще більше документації.

УРЯД КОСТА РІКИ ДОЗВОЛИВ Б. КОЗІЄВІ ЗАЛИШИТИСЯ

Сан Хозе, Коста Ріка. — Завдяки заходам оборонців Богдана Козія, тобто адвокатів і інтервенції української спільноти у вільному світі у президента Коста Ріки Оскара Аріяса Санчеза, уряд тієї держави погодився надати Б. Козієві, українцеві, колишньому громадянинові З'єднаних Стейтів Америки, право на перебування у цій країні.

Не можна виключати, що представники комуно-московської імперії, разом зі своїми спільниками у вільних країнах світу, робитимуть дальші заходи для видачі їм в руки Б. Козія, який, мовляв, на „їхній території", тобто тепер в окупованій Україні, займався „воєнними злочинами" під час Другої світової війни і промовчав своє членство в українській поліції при отримуванні громадянських паперів. Більш того, вони, тобто ОСІ і „ловці нацистів", підтягнули під категорію злочинів також членство Б. Козія в Організації Українських Націоналістів, яка, як відомо, була авангардом у боротьбі на два фронти — проти брунатного німецького фашизму і червоного комуно-московського імперіялізму ввесь час від дня свого постання.

У спеціяльному комунікаті уряду Коста Ріки наводиться цілий ряд арґументів чому демократична держава не може видавати в руки совєтського правосуддя осіб категорії Б. Козія, якого совєтські КҐБісти можуть покарати на горло навіть за те, що він був членом чи симпатиком ОУН, яку вони поставили на рівні з нацизмом.

Як відомо, у справі оборони Б. Козія інтервеніювали також Блаженніший Патріярх і кардинал Мирослав І. Любачівський та інші українські Владики, д-р Аскольд Лозинський, нюйоркський адвокат, місцевий адвокат Карльос Ібарра і тисячі українців, які висилали телеграми не тільки до президента Санчеза, але також до тамошніх парляментаристів і дружини президента Марґаріти Пенон де Аріяс.

Заговорили про спробу атентату на М. Ґорбачова

Гамбург, Західня Німеччина. — Пресова служба щоденника „Вашінґтон Пост", покликаючись на інформації у західньонімецькій газеті „Більд Цайтунг" повідомляє з Гамбурга про спробу атентату на генерального секретаря ЦК КПСС Михаїла Ґорбачова, способом отруєння харчів. Цю справу, як пише „Більд Цайтунг", перевіряє тепер в першу чергу державна служба безпеки (КҐБ), генеральний прокуратор в Москві й інші совєтські поліційні і судові власті.

В кожному разі М. Ґорбачов ніде не появляється публічно від 7-го серпня ц.р., не зустрічається з дипломатами й іншими високими гостями, які відвідують в офіційному чи приватному характері Совєтський Союз і у зв'язку з цим в Москві і на Заході настирливо поширюються вістки про правдивість інформації в „Більд Цайтунг", або довшу скомпліковану хворобу совєтського лідера, який перейняв це становище в березні 1985 року.

Згідно інформаціями західньонімецької газети, М. Ґорбачов захворів від затруєних харчів і тепер перебуває на відпочинку в Криму. В іншій інформації говориться, що совєтський генсек перебуває у шпиталі в Москві. Очевидно, звідомлення не можна було перевірити в Москві. Речник міністерства закордонних справ СССР Боріс Пядишев відмовився від розмови в цій справі і заявив тільки, що генеральний секретар ЦК КПСС все ще перебуває на вакаціях.

Совєтські засоби масової інформації, які звичайно повідомляють, про від'їзд високих партійних чи урядових осіб поза Москву, також ні словом не згадали про відсутність М. Ґорбачова. Натомість совєтська преса помістила цілий ряд листів від читачів зі схваленням політики М. Ґорбачова зокрема „ґласности", робляча враження, що все у Кремлі функціонує нормально. У понеділок, 21-го вересня, коли вістки про затруєння Ґорбачова почали настирливо поширюватись у Москві, коментатор телевізії почав свою програму відчитанням двох листів генерального секретаря до профспілки архітектів і до західньонімецьких сталеварів, які перебувають тепер на страйку. Не відбувся також виступ Ґорбачова на злеті молодих піонерів 30-го серпня у місцевості Артек, про який зазлалегіль заповідали совєтські газети. Він також не зустрівся з видавцями американських книжок, які влаштували в Москві свою виставку, хоч таку зустріч з совєтським лідером передбачалось раніше.

У зв'язку з міжнародною виставкою книжок у Москві привітання від уряду і компартії були відчитані іншими партійними функціонерами. Німецька газета покищо не виявила джерела своєї інформації, але обіцяла своїм читачам зібрати додаткові факти і поголоски і подати їх до публічного відома.

АМЕРИКАНЦІ ЗАХОПИЛИ В ПОЛОН 26 ІРАНЦІВ

Вашінґтон. — Офіційні представники Департаменту оборони заявили, що криза у Перській затоці поглиблюється у зв'язку з обстрілюванням американським військовим ґелікоптером іранського корабля, який у міжнародних водах „розсівав" морські міни, завданням яких було підривати оливні танкери і, евентуально, військові кораблі ЗСА й інших держав. Корабель, як відомо, загорівся, мотори перестали працювати і, як пізніше виявилося загинуло три іранські моряки, а чотири були поранені.

В окремому екциденті, військовий корабель ЗСА відкрив вогонь перестороги для іранського швидкого човна, який наближався до американського корабля без жадного попередження. В цьому випадку не було жадних жертв, а іранський човен, круто повернув в іншу сторону і випадок обійшовся без жертв.

Однак, найбільшою проблемою для американців є 26 іранських полонених, яких вони захопили на обезвладненому ракетами і бортовою зброєю кораблі. Виступаючи у вівторок, 22-го вересня ц.р., президент Ірану Алі Хаменеі, признався, що іранський корабель належав до іранської воєнної фльоти, але категорично заперечив, що моряки займалися підкладанням мін і що корабель знаходився у міжнародних водах. При тому він назвав випадок у Перській затоці „піратським авантурництвом" американців і погрозив відплатою. Очевидно він відкинув пропозицію президента Роналда Реґена висунену ним під час виступу на сесії Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй про прийняття резолюції Ради Безпеки ООН. Хаменеі в дуже гострий спосіб піднесеним голосом вимагав від ЗСА видачі Іранові 26 полонених, заки ще Іран не проголосив „святої війни" проти З'єднаних Стейтів Америки і їхніх громадян в інших країнах світу.

Гострий тон нападу президента Ірану викликав реакцію американської делеґації, яка демонстративно встала і покинула залю нарад. „Ми не маємо наміру сидіти у цьому самому приміщенні де ображають нашу країну і наш Уряд всякого роду екстремісти і ненависники демократичної системи", заявив представник американської делеґації Герберт С. Окун.

У зв'язку з екцидентом у Перській затоці, захоплення у полон іранців, смерти трьох моряків і перестрілкою, криза у Перській затоці поглиблюється і тому не треба виключати нових зударів між американцями й іранцями в найближчих днях.

Уряд УНР вніс протест до Царгородського Патріярхату

Істамбул (УІБ). — У зв'язку з прийняттям християнства Володимиром Великим у 988 році з Візантії, Уряд УНР робив уже в 1982 р. заходи перед царгородським Патріярхатом і науковими установами Стамбулу щоб відповідно відзначити Тисячоліття в самому Царгороді.

Вміжчасі стало відомим, що теперішній царгородський Патріярх Дімітріос І рішив скористати зі запрошення московського Пімена й поїхати в 1988 році не до Києва, де почалося удержавлення нової віри тому 1000 років, а до Москви Уряд УНР рішив провести відповідну протестно-освідомну акцію, виготовивши окрему заяву в цій справі, вказавши в ній на факт ієрархічної приналежности Української Православної Церкви в роках 988-1686 до царгородського Патріярхату й насильне підпорядкування її Москві через офіційне зречення в 1686 році. Протестуючи проти трактування 1988 року як 1000-річчя „московського" християнства, голова Уряду УНР проф. Яр. Рудницький передав 15-го вересня ц.р. цю заяву патріяршому секретаріятові в Фанарі, причому не складаючи офіційної візити й не знайомлючись особисто (як це було з Патріярхом Атенаґорасом у 1965 році) з москофільським Дімітріосом. Копію заяви Уряду УНР проф. Рудницький передав до відома того ж дня царгородському вірменському патріярхатові й має в пляні переслати її патріярхам Єрусалиму, Олександрії і іншим.

З нагоди свого перебування в Стамбулі, де за літописною леґендою — Володимирові посли любувалися красою візантійського обряду рівно 1000 років тому. Крім цього він відвідав готель Пера Паляс, у якому перебував у роках 1919-20 посол УНР проф. О. Лотоцький і запропонував управі включити ім'я цього українського дипломата в список „славних відвідувачів" цього готелю побіч таких імен, як Кемаль Агатюрк, Віктор Емануель, Едмун По, Ф. фон Папен і інші, що в різних роках урядували в Пера Палясі в Стамбулі.

Полковник КҐБ призначений амбасадором в Коста Ріці

Вашінґтон. — Газета „Вашінґтон Таймс", покликуючись на кола, близькі до розвідки, повідомляє про призначення на посаду совєтського амбасадора в республіці Коста Ріка полковника КҐБ Вадіма Розанова.

В. Розанов змінив на цьому пості Юрія Павлова, полковника військової розвідки (ҐРУ).

„Вашінґтон Таймс" пише, що причиною усунення Ю. Павлова була його повна некомпетентність. На відміну від попередника, полковник Розанов є на чудовому рахунку в колах КҐБ і розвідки. Від 1973 до 1979 року він займав посаду дорадника в совєтській амбасаді в Сан Хуані. В його функції, однак, входила координація дій сандіністів, які боролися тоді з режимом генерала Сомози. Потім Розанова перевели в Мехіко, де знаходиться величезна резидентура совєтської розвідки в Південній Америці і головний центр підривної діяльности проти З'єднаних Стейтів Америки. Кілька останніх років він провів у Москві.

Призначення Розанова в Коста Ріку свідчить про величезне значення, яке у Москві надають розвиткові подій у Південній Америці.

В Афганістані тривають жорстокі бої

Ісламабад. — Як повідомляють західні дипломати, акредитовані в афганській столиці, борці за свободу в Афганістані наблизилися до Кабулю на найближчу віддаль за весь час війни і обстріляли ракетами будинок совєтської амбасади.

За словами дипломатів, тяжкі бої між загонами партизанів і об'єднаними совєтсько-афганськими силами ведуться всього в 30 кілометрах від столиці. Окремі загони партизанів наблизилися до Кабулю на віддаль до 10 кілометрів. В будинок совєтської амбасади попало три ракети, одна з яких не вибухнула. Точних даних про жертви нема, однак частини афганської армії бльокували на чотири години район, що прилягає до амбасади.

На північ від Кабулю партизани зупинили механізовану колону окупантів, які мали намір перерізати стратегічну дорогу, що зв'язує провінції Кундуз, Бадагшан і Тагар. Ці провінції межують зі Совєтським Союзом і партизани все частіше і частіше проникають звідси на совєтську територію.

Західні дипломати в Ісламабаді повідомили, що Масул, командир бойової організації партизанів Джаміят, відкинув пропозицію про припинення вогню взамін за велику суму грошей і зброї. „Я буду вбивати росіян і сам захоплю їх зброю", сказав Масул.

Радіо Кабулю передало, що партизани напали на місто Джалялябад на сході країни і вбили п'ять мирних жителів та поранили 11. З неофіційних джерел, однак, стало відомо, що партизани атакували військове летовище Джалялябаду.

Ю. ШУХЕВИЧА ЗВІЛЬНИЛИ ІЗ ЗАСЛАННЯ

Джерзі Сиаі, Н. Дж. — Туристи, які їздили недавно в Україну, привезли вістку, що у Львові стало відомо на початку вересня, що Юрія Шухевича звільнено із заслання.

Ю. Шухевич з матір'ю Наталею
(Фото з вересня 1983 року)

Цю вістку підтвердили українські дисидентські кола на Заході, а в суботу, 19-го вересня ц.р. підтвердив, цю вістку також Йосип Тереля, який прибув з родиною до Бельгії.

Юрій Шухевич народився 28-го березня 1933 року. Вперше був заарештований у 1948 році, будучи 15-літнім хлопчиною, та засуджений на 10 років заслання тільки за те, що він був сином командира УПА ген. Романа Шухевича — Тараса Чупринки. Він був головним командиром Української Повстанської Армії, що змагалася на двох фронтах проти німців і проти совєтських збройних сил за незалежну українську державу аж до своєї смерти 1950 року.

Коли Ю. Шухевича було звільнено в серпні 1958 року тоді його поінформовано, що його знову арештують за розповсюдження „антисовєтської агітації та пропаганди" в тюремній келії, в якій він відбував покарання. На підставі цього нового обвинувачення йому присуджено знову 10 років ув'язнення. Як повідомляли з достовірних джерел, під час цього засуду совєтські власті кількакратно пропонували йому звільнення, якщо він підпише заяву, в якій відречеться вчинків свого батька, однак Ю. Шухевич завжди відмовлявся. По відбутті своєї другої з черги кари, йому не дозволено повернутися в Україну. Юрій поселився в місті Нальчику на Кавказі, а в 1972 році його арештували втретє за тою самою статтею і засудили тим разом на десять років тюрми і п'ять років заслання.

Помимо його майже постійного перебування по тюрмах, Ю. Шухевич ніколи не зневірювався. Він одружився з Валентиною Троценко і став батьком двох дітей, Романа і Ірини.

Але постійне перебування по тюрмах відбилось жорстоко на його здоров'ї. В ранніх 1980-их роках він перейшов дві важкі операції в Центральній лікарні для ув'язнених в Ленінграді на усунення катаракти з одного ока, а опісля на відділення сітківки в обох очах. В свої 54 роки Ю. Шухевич майже сліпець, а за відбуття більше, як 35 років в совєтських тюрмах, називають його „вічним в'язнем".

ДОШКІЛЛЯ В НЮ БРАНЗВИКУ

Ню Бранзвик, Н. Дж. Четвертий відділ Союзу Українок Америки в Ню Бранзвику подає до відома, що розпочинає шкілку для дітей передшкільного віку (3-6 років). Кляси відбуватимуться щосуботи від год. 10-ої врані до 12-ої полудня в церковній залі церкви Різдва Пречистої Діви Марії, при Лівінґстон авеню. Перший день науки буде в суботу, 3-го жовтня. Реєстрація від год. 10-ої врані

В АМЕРИЦІ

У П'ЯТНИЦЮ, 18-ГО ВЕРЕСНЯ ц.р., до Ню Йорку прибула чергова партія совєтських еміґрантів, переважно жидів „рефюзніків", яким еміґраційні бюра ОВІР на протязі років відмовлялись видавати візи на виїзд до Ізраїля чи будь-яких інших західніх країн. Прибули 24 родни, які в більшості поселилися, з допомогою Жидівського конґресового комітету та інших організацій, на Брайтон Біч у Брукліні.

ПРЕЗИДЕНТ АМЕРИКАНСЬКОЇ компанії „Пепсіко" повідомив кореспондентів акредитованих в Москві, що там незабаром будуть відкриті дві „піццерії", тобто харчові підприємства, які в більшості продаватимуть відому італійську піццу та інші харчі. „Пепсіко" підписала в цій справі спеціяльний договір з совєтським „горисполкомом", тобто міським відділом, який завідує харчовими підприємствами в Москві.

ПОСЕРЕДНИК ТОМАС РОБЕРТС, розглядаючи справу представлену профспілкою грачів бейзболу в понеділок, 21-го вересня ц.р., вирішив, що власники бейзболових клюбів після сезону 1985 року спільно і свідомо зламали договір праці з грачами. Такі дії в майбутньому забороняються.

ВЛАСНИКИ ДРУЖИН футбольної ліґи та профспілка змагунів не дійшли до порозуміння у своїх розбіжностях щодо контрактів затруднення. У зв'язку з тим, 1,500 грачів футбольної ліґи вийшли на страйк, другий від 1982 року. Змагуни домагаються звільнення з-під контрактів після чотирьох сезонів. Власники погрожують що заанґажують інших змагунів і сезон продовжуватиметься після одноттижневої перерви.

В НЕПЕРЕДБАЧЕНОМУ КРОЦІ Американський жидівський конгрес висловив публічно свою підтримку концепції міжнародної конференції, яка проламала б застій в арабсько-ізраїльському конфлікті. Така заява жидівської організації, яка суперечить настанові уряду Ізраїля, є рідкістю. Ізраїльська амбасада у Вашінґтоні відмовилась від коментарів, мабуть з огляду на те, що в уряді Ізраїля є розбіжність думок на цю тему між прем'єр-міністром Іцаком Шаміром та міністром закордонних справ Шімоном Перезом.

ВИЯВЛЯЄТЬСЯ, ЩО КОНҐРЕСОВІ комісії, що розслідують Іран-контра аферу, отримали нові матеріяли, які ставлять нові питання про зізнання підполковника Олівера Норта та його пояснення, щодо уживання заробітку з продажу зброї Іранові на допомогу нікараґуанським повстанцям. Слідчі Конґресу заявили, що вони довідавшись минулого місяця про розмови на тему спрямування зароблених грошей між підполковником Нортом і ізраїльським урядовцем ще в грудні 1985 року, а це є місяць раніше як про це говорив Норт.

У ВАШІНҐТОНІ РОБЕРТ Бирд, провідник сенатської більшости, гостро скритикував думки президента Роналда Реґена в ООН на тему Центральної Америки. Сен. Бирд заявив, що президент Реґен взяв „неґативний підхід" до реґіонального мирового пляну, що його прийнято минулого місяця в Ґватемалі. У дальшому він критикує Президента й за те, щок він наголошував боротьбу повстанців, а применшував важливість пляну замирення.

ЗГІДНО ЗІ ЗАЯВОЮ Агенції охорони здоров'я, це вже третій рік підряд трицилiндрове авто марки Шевролет Спрінт отримало найвищу оцінку в річних змаганнях бензинової видатности. Це 1875-фунтове авто зуживає один ґальон бензини на 54 милі в місті і 58 миль на автострадах.

У СВІТІ

ПРЕСОВІ АҐЕНТСТВА і акредитовані у Пакістані й Індії кореспонденти інформують про тяжкі бої антикомуністичних повстанців-муґаджедінів із совєтськими окупаційними військами і їхніми доморослими помічниками в Афганістані. В багатьох провінціях відбуваються офензивні акції совєтських військових частин, але жадна з них не мала великих успіхів. Крім того, як виглядає з політики місцевого комуністичного уряду і окупаційного командування, немає жадних познак, що Совєтський Союз мінятиме свою тактику в Афганістані. У зв'язку з цим Адміністрація президента Роналда Реґена прийняла рішення збільшити військову допомогу, зокрема забезпечити муджагеадінів модерною зброєю, включно із протилетунськими ракетами „Стінґер" і апаратурою для вишукування і знищування підкладених совєтами мін на численних шляхах, якими пересуваються повстанські відділи. Крім того Уряд ЗСА веде корисну для повстанців політику у світі, доказом чого може послужити навіть виступ Президента ЗСА на форумі Генеральної Асамблеї ООН у понеділок, 21-го вересня ц.р., під час якої він вимагав, щоб СССР забрав свої війська з Афганістану.

КИЇВСЬКІ „ДИНАМІВЦІ", тобто прихильники футбольної дружини „Динамо", яка вже не раз була чемпіоном цілого Совєтського Союзу, потурбували фізично своїх ривалів з московського „Спартака", змагуни якого виграли змагання 1 до 0 і тим самим перехопили від киян першенство. Агентство Ассошіейтед Пресс інформує, що після змагань спортовці „Спартака" і прихильники від'їхали автобусом на залізничний двірець. Біля двірця, як пише газета „Ізвєстія", велика група прихильників „Динамо" зупинила автобус, наказала спартаківцям і прихильникам вийти з автобуса і влаштувала їм „другі змагання", але тим разом без м'яча, але з допомогою кулаків, палиць, каміння, пляшок тощо. Все це тривало аж до часу поки не наспіла міліція. Справу конфлікту розглядає тепер київська прокуратура.

В МАНІЛІ НА ФІЛІППІНАХ невідомі злочинці знову виконали політичний атентат, застреливши п'ятьма вистрілами з пістолі лідера об'єднання лівих політичних партій, які називають себе „Новим патріотичним союзом" Ліна Алехандро. Названий лідер їхав в автомобілі з двома асистентами і секретарем названої партії. Пресові аґентства і кореспонденти інформують з Манілі, що на Філіппінах все ще неспокійно після останнього замаху на палац президента Коразон Акіно з метою перехоплення влади та усунення теперішнього уряду. Не зважаючи на деякі зміни, переведені Акіно в останньому часі, велика частина вояків все ще демонструє прихильність до командира спротиву полковника Ґріґоріо Гонасана.

НА ТЕРИТОРІЇ ЗАХІДНЬОЇ Німеччини розпочались найбільші в історії військові маневри з участю військових частин Німеччини і Франції. В маневрах бере участь понад 75,000 вояків з обидвох країн і їхнім завданням буде створити сильну опірну лінію проти „наступу" зі сходу. Більшість із 20,000 французьких вояків і старшин входять в склад дивізії спеціяльного призначення і скорої дії. Частину своїх військ французи перекинули до Західньої Німеччини десантним шляхом, тобто літаками і парашутами. Крім вояків в маневрах бере участь 55 танків, 4,000 панцерних возів, 240 ґелікоптерів і тисячі менших автомобілів, зокрема джіпів.

САНДІНІСТИ В НІКАРАҐУА дозволили продовжувати видавати головну опозиційну газету „Пренза", яку вони закрили були в червні минулого року. Видавці згаданої газети повідомили, що у зв'язку з технічними справами газета появиться в розпродажі щойно 1-го жовтня ц.р. В опублікованому урядовому комунікаті сандіністи кажуть, що не буде жадних обмежень, у виданні газети крім тих, які зобов'язують кожного чесного журналіста, який придержується журналістичної етики і не бажає шкодити власному урядові чи власній країні. Це ще один крок, кажуть політичні спостерігачі, для замирення в Центральній Америці, зроблений сандіністами на підставі підписаного договору у Ґватемаля Сиаі.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник Ukrainian daily
FOUNDED 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200
Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.
Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Багато сказано і багато промовчано

У коротких заявах, що їх склав в минулий четвер, 17-го вересня 1987 року, президент Роналд Реґен, у коротких відповідях державного секретаря Джорджа Шулца на пресовій конференції того ж дня, у заяві совєтського міністра закордонних справ Едуарда Шеварднадзе в амбасаді СССР у Вашінґтоні — сказано дуже багато. Бож оце вперше від закінчення Другої світової війни (із трагедією Гірошіми й Наґасакі, де вперше показано світові пекельну нищівну силу атомової зброї), заповіджено підписання ще оцієї осени на зустрічі Реґена і Ґорбачова у Вашінґтоні договору, в якому дві суперпотуги з найбільшими арсеналами прерізної, особливо атомової, зброї, договоряться уже не про обмеження зброї ані про збереження її на існуючому „статус кво", але про редукцію, тобто знищення частини цієї зброї. За газетними повідомленнями мають знищити 332 американські ракети на близьку і середню віддаль, стаціоновані в Західній Европі, і 1,435 совєтських ракет з атомними „головками". Останню перешкоду до того зговорення зліквідував канцлер Західньої Німеччини Гельмут Коль своєю заявою, що його уряд погоджується на ліквідацію американських ракет типу Першінґа, перевезених до Західньої Німеччини.

Тому те несподіване договорення між Америкою і СССР буде записане в історії як безсумнівна велика подія. Вона буде безвартна тоді, коли на цьому й закінчиться так зване роззброєння. Бо все одно по обох сторонах залишаються ще могутні арсенали зброї. Але кожний із вищеназваних державних мужів запевняв, що це тільки „початок" і що „переламано льоди" та будуть продовжуватися наради над редукцією чи ліквідацією ракет далекосяжних і так званого конвенційного війська. Тоді це була б уже не епізодична велика подія, а чудо, що люди не тільки у вільному світі, але у комуністичному прийшли до переконання, що безглуздям є взаємно винищувати себе, бо таке винищування все одно не розв'язує проблем і не дає людству того найвищого добра, яким є мир і свобода.

Але Реґен, Шулц і Шеварднадзе, цей останній напевне безпосередньо після телефонічної розмови з Міхаїлом Ґорбачовим, сказали багато, але промовчали ще більше. Промовчали преважливі проблеми і подробиці, що стосуються і самої зброї і взаємин між Сходом і Заходом. Совєтський Союз перевищує західній бльок НАТО своєю суходільною армією у відношенні 3 : 1, а дехто твердить, що 10 : 1. За старою російською реторикою, вони, большевики, можуть „шапками закинути Захід". Промовчано — яку нову рівновартну оборонну силу матиме НАТО, себто Західня Европа плюс ЗСА і Канада, на випадок походу совєтських змоторизованих дивізій до Атлантику. Промовчано, яку силу становить собою американське і союзницьке з Америкою летунство, здатне перевозити атомові бомби. Промовчано теж зовсім існування підводної морської фльоти, вивінуваної атомовими ракетами.

Президент Реґен і державний секретар Шулц виявили, що в розмовах із представниками СССР заторкувано не тільки припинення перегонів у зброєнні, а й права людини, перебування комуністичного окупантського війська в Афганістані і Анґолі та справу поширення культурних і господарських зв'язків. Шеварднадзе згадав також, що порушено справу прав людини, але не назвав Афганістану, тільки казав догадуватися, що йдеться про Афганістан і Анґолю, коли він дипломатично говорив про „льокальні проблеми". Президент Реґен кількакратно заявив був, що без зміни загальної настанови Москви супроти закордону та в середині СССР не може бути ані співпраці, ані миру. Вправді Ґорбачов заповів реформи по лінії гасел „гласність і перестройка", але покищо-це все тільки гасла. Як в отих інших справах, поза проблемою зброї, договорилися обидві сторони — не сказано нічого. Коли один журналіст пригадав президентові Реґенові, що він назвав був СССР „злющою імперією", а ми тямимо ще, що Роналд Реґен вів свою виборчу кампанію під гаслом проти детанту, то Президент тепер зручно відповів: „Я й тепер не вважаю, що вони є хрустально чисті..."

Покищо не маємо ще повного образу нової ситуації. До кінця цього року багато проясниться. Покищо можна тільки повторити сказане вже на цьому місці, що обидві сторони — і Реґен і Ґорбачов — потребували договорення, кожний з іншої причини. І можна висловити певність, що ані Роналд Реґен ані його військові дорадники не залишать Заходу безборонним.

Микола Бараболяк

НА МАРҐІНЕСІ ПОЛЬСЬКИХ ПОГЛЯДІВ НА „ПЕРЕСТРОЙКУ"

Шаную опінії польських публіцистів і політологів у совєтських справах. У їхніх поглядах бачиш, що вони не тільки глибоко вивчають і аналізують совєтську систему, але її теж переживають. Тому з великим інтересом простудіював я в паризькій „Культурі" за липень-серпень ц.р. анкету на тему ґорбачовської „перестройки". В обговоренні цього питання взяло участь одинадцять визначних представників польської політики, які аналізують цілу політику Ґорбачова, з особливою увагою на питання „гласности". А тому, що ми підходимо до „перестройки" головно з пункту „гласности", інтересно познайомитись із тими польськими поглядами.

Постараюсь подати есенцію поглядів учасників анкети: Ґорбачов керується виключно інтересами російської імперії. Цю імперіяльну позицію у світі добула Росія великим коштом. Не можна навіть подумати, щоб Ґорбачов міг піти на щось, щоб цю імперіяльну позицію СССР підважувало б. Вирішальний фактор у його заходах — це піднести економічний статус СССР у світі. Коли у 60-их і 70-их роках загальна продуктивність в СССР зростала яких 5 відс. річно, у минулому році вона піднеслась ледве на 1.4 відс. Коли раніше зброєння з'їдали яких 18 відс. валової продукції, цей відсоток підскочив останньо до 44 відс. На довшу мету-це загибель, доказ, що контрольований ринок не може встоятись проти вільного капіталістичного, а совєтський консумент вимагає. Росія горда зі своїх мілітарних здобутків як великодержава, а водночас упокорена, що мусить проситись у Заходу, головно у ділянці технології.

Провід Кремля здав собі врешті справу з того, що марксизм-ленінізм як ідеологія, яка мала б промощувати шлях поступові, збанкрутував. Ця ідеологія не зуміла стати силою, яка мотивувала б поведінку людини, інспірувала її до успіхів у всіх ділянках життя, а в економіці головно. Ґорбачов переходить на державницький підхід до совєтської політики. Є виразні натяки на великорусский патріотизм і національну гордість панівної нації. Ґорбачов висуває на перший плян „дочасні добра", замість як досі бувало „грушки на вербах" у комуністичному раю. Ідеологічна реторика притихає, висувається на перше місце побутові потреби, а в політиці „гласність".

Речник совєтського уряду Ґеннадій Ґерасімов на програмі Ей-Бі-Сі Теда Капела 16-го вересня ц.р. переклав цей концепт словом „демократизація". Хитро. Москва свідома, що на концепт „демократизації" зловиться чимало людей Заходу, а зокрема американців. Навіть наші публіцисти сприйняли концепт „гласности" у інтерпретації Ґерасімова, коли на сторінках нашої преси не вгавають нарікання, а в Україні нема сліду з „гласности". Хто розуміє підсовєтську дійсність, той повинен тямити, що совєти не можуть позволити собі на люксус справжньої демократизації, бо таким чином вони підкосили б існування імперії. Вони допустять тільки стільки свободи, скільки конечно, щоб запевнити підйом економіки. Переконались, що невільниками не доробляться, отже для продуктивної творчости конечно хоч дещо розв'язати пута людині. Але вони свідомі, що лібералізація системи дуже ризиковне діло. Хто раз закоштував волі, бажає більше її. Свобода може поширитись на ділянки, де Ґорбачов змін не плянує. У совєтській системі легше збільшити терор, чим обмежити владу. Польські автори не мають найменшої ілюзії, як бува ми, що гласність може принести якісь полегші в сфері національних прав. Вони тлумачать „гласність" як трюк в ділянці публічних зв'язків, як деяку відвертість у вислові думки, але не далі. Це правда: ось наприклад, Драч може нині безбоязно нарікати на долю української мови, за що колись так потерпів. Нарікайте українські письменники скільки хочете, але ви повинні розуміти, що нам удалось збудувати в Україні інтернаціональне суспільство. Українці самі зрозуміли вагу цього питання, воля народу — „панімаєте"! Від батьків залежить якої школи їм треба! Хай вибирають! Накидати не будемо!

Якщо йдеться про питання, чи „перестройка" матиме успіх, чи ні, польські автори висказуються дуже, обережно, радше оптимістично. Характеристичне те, що реформи Ґорбачова мають прихильників і противників як серед партійних, так і звичайних людей. Та симпатії перемагають. Ґорбачов кидає промінчик надії на краще, а це притягає. На перешкоді успіхові головно те, що підсовєтська людина не має змислу ініціятиви і привикла діяти тільки на приказ, що є антитезою продуктивного працівника, а головно керівника промисловости. Тому Ґорбачов може бути примушений піти на деякі політичні зміни, щоб збудити підсовєтську

(Закінчення на стор. 4)

ЗДОРОВ'Я — ВСЬОМУ ГОЛОВА!

Д-р мед. Роман Осінчук

Герпес зостер чи запалення периферичних нервів

Недавно, в останніх місяцях, мої знайомі, а радше давні, літні мої пацієнтки, не раз при зустрічах, питали: „Що це є отой докучливий та довготривалий герпес зостер?" Думаю, що їхній доктор їм це пояснив. Але, чому не запитати ще свого давнього та знайомого лікаря? І саме це й спонукало мене написати дещо про цей герпес зостер.

Отже, герпес зостер — це інфекційне запалення вузлів та корінчиків периферичних нервів, що виходять із хребетного нервового стрижня, викликане вірусами. Ах ці віруси! Чого вони тепер не викликують? Вірус згаданої хвороби є дуже подібний до віруса дитячої інфекційної хвороби т. зв. вітрової віспи, що не раз обкидає шкіру дітей пекучими водянистими піхурцями, що по тижневі чи двох тижнях самі лікуються, залишаючи іноді навіть малі близни на шкірі. Деякі лікарі твердять, що вірус герпес зостер є навіть ідентичний з вірусом „вітрівки". Герпес зостер виступає у кожному віці, проте дуже рідко в молодому віці. Властиво, ця хвороба розвивається у людей у старшому віці і то у людей обох статей, найчастіше у віці понад 50 років життя, та навіть частіше у жінок, як у мужчин. Найбільше улюбленим місцем осідку герпетичного віруса є міжреберні нерви, й то, звичайно, атакуючи їх лише по одній стороні. Нерідко атакує теж очний і ушний периферичні нерви, а деколи навіть периферичні нерви цілого тіла. Пригадую для цікавости, що я у 60-их роках цікавився цієї хворобою та протягом двох років зібрав 16 випадків цієї хвороби, а тому й два випадки генералізованого герпес зостер по цілому тілі. Ці випадки я опрацював науково та описав їх у нашому „Лікарському віснику".

Починається, звичайно, ця хвороба загальним ослабленням, невисокою гарячкою та печенням і болями по одній стороні грудної клітки. На третій-четвертий день, упродовж перебігу ребер виступають дрібні, закреслені, сверблячі та округлі грудки, які по двох-трьох днях виповняються сироватковою рідиною, які знову по кількох днях присихають та по тижневі лущаться і не раз залишають дрібні шкірні близни. Але упродовж цього процесу хворий відчуває прикрі печення та болі від початку та упродовж хвороби навіть тоді, коли ці міхурчасті прищі погоїлись. Нерідко є навіть побільшені та вразливі периферичні лімфатичні залозки.

Діягноза згаданої хвороби герпес зостер у перших днях навіть для лікаря справляє деякі труднощі і непевність, бо невралгічні болі можуть бути теж з інших причин. Проте, коли крім невралгічних болів з'являються на третій день хвороби ще й характеристичні міхурчасті прищі на шкірі огрудя та ще такі, що укладаються здовж перебігу ребер, то діягноза є тоді певна. В перших днях хвороби, коли заатаковані міжхребетні нерви по лівій стороні, часто наводять вони страх, особливо у старших людей, про можливість хвороби серця. Прогноза та перебіг хвороби у різних людей є різна. Хоч шкірні зміни по двох тижнях гояться, то болі неперіодично-то затихають то знову відновляються і навіть в наслідок правильного теперішнього лікування повертають час від часу не раз упродовж року. Врешті затихають, а сама хвороба створює відпорність в тілі на ціле життя. Лікування очевидно належить до лікаря, а особливу увагу треба звертати на герпетичні, хоч дуже рідкісні, зміни на рогівці ока, які треба вчасно лікувати, щоби запобігти творенню близн на рогівці. Якогось спеціяльного лікування цієї хвороби немає. Звичайно, лікарі стосують кортікостероїди в іньєкціях, таблетках та кремах, великі дози вітаміни В-12 та аспірину на болі. Проте підкреслюю, лікування належить до лікаря, бо герпетичні шкірні зміни є неконечно при герпес зостер. Є теж інші подібні шкірні зміни, які вимагають окремого специфічного лікування і в таких випадках ліки, такі як кортико-стероїди, можуть навіть пошкодити. Як завжди в таких випадках має рішити лікар хворого.

Михайло Г. Марунчак

ПЕРША УКРАЇНСЬКА УЧИТЕЛЬСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ У КАНАДІ

(З нагоди 80-річчя від дня оснування)

В днях 5-го і 6-го липня ц. р. проминуло 80 років, коли то у Вінніпезі відбулася перша українська учительська конвенція, яка стала основуючими загальними зборами першої Організації Українського Учительства в Канаді. Основниками цієї організації були перші випускники Рутеніен Трейнінг Скул („Ruthenian Training School" була основана в 1905 році і вела навчання для двомовних учителів, спочатку у Вінніпезі, а пізніше від 1908 року у Брендоні. Була зліквідована в 1916 році. Випустила понад дві сотні двомовних учителів), які навчались у Вінніпезі. Завданням їх було вчити англійської й української мов, бо цього домоглися українські поселенці в міністерстві освіти Манітобського уряду. Викладовою мовою інших предметів була мова англійська. Були між ними декілька учителів, які вчили в манітобських школах на так званий перміт. Усіх-39 стали основоположниками організації, яка відіграла важливу ролю в розвої української піонерської спільноти. Про значення і потребу зорганізування цієї учительської організації наголошувано в промовах учителів, які підкреслювали, що вони є єдиною інтеліґенцією серед свого народу, від якої то очікувано проводу в громаді. („Канадійський Фармер", ч. 26, 12-го липня 1907)

В дійсності то не було перебільшення в оцінці молодих учителів, які в більшості тоді закінчили 20-ий рік життя. Тільки декілька з них були нижче 30-ки. Цілі та обов'язки, які були з'ясовані в статуті, були висозрілих громадян. Своєрідна місія посланництва промовляє з рядків тогочасного статуту. Крім власної самоосвіти учителі ставили собі за завдання „ширення просвіти серед українського народу в усіх напрямках науки, як також дбати про культурне піднесення української нації до рівня інших націй". Дещо обширніше та ясніше говориться про обов'язки членства Організації Українського Учительства. Тут статут ставить вимогу до учителів, щоб вони „дбали про розвій своєї колонії закладанням читалень, шкільних бібліотек, скликуванням віч, організуванням торговельних спілок, даванням викладів". Учительська конвенція винесла рішення, що „обов'язком кожного члена є бути взірцем під кожним зглядом для суспільности". Піонери — учителі були всесторонніми ідеалістами, коли на нарадах підкреслювали, що „учителі не повинні дивитись і дбати передусім про матеріяльну сторінку, але працювати по своїм силам, а народ певно оцінить їхню роботу та нагородить" („Канадійський Фармер", ч. 26, 12-го липня 1907").

Для історії назвімо цих ідеалістів по імені, бо їхні прізвища дійсно віднотовуємо майже на всіх відтинках українського піонерського життя. Ось вони: Ярослав Арсенич, Орест Жеребко, Василь Чумер, Василь Кудрик, Василь Запорожан, Онуфрій Гикавий, Петро Чайківський, Петро Огризло, Яків Маєвський, Степан Литвин, Борислав Диделюк, Дмитро Вовк, Павло Симотюк, Павло Гіґейчук, Володимир Карпець, Василь Колодзінський, Володимир Рудко, Іван Коцан, Василь Грушовий, Лаврентій Марик, Олекса Климків, Ярослав Колтик, П. Г. Войценко, Федір Гаврилюк, Михайло Басарабович, Іван Кулачковський, Т. Семків, Василь Когут, Михайло Драбинястий, В. Б. Смук, Федь Петришин, Василь Саранчук, Т. Махній, Михайло Остапович, Гнат Пляцко, Т. Д. Ферлей, Т Кохан, Денис Пирч, В. Головацький.

Українська спільнота Києва і Львова неначе відчула цей піонерський ідеалізм учителів і громадно привітала письмами учительський збір у Вінніпезі. Привітання надіслали: Василь Стефаник, Борис Грінченко, Михайло Грушевський, Ярослав Яричевський, Михайло Павлик, Іван Франко, Кирило Трильовський, Константина Малицька, Микола Спинул, Михайло Лозинський, Єротей Пігуляк, Іван Сандуляк. Були привітання також з Канади. Всі покладали багато надій на працю молодої когорти учителів. І не перечислились! Учителі добилися українських організаторів шкільництва в Манітобі, оснували низку шкіл в терені, організували просвітні товариства, провадили драматичні гуртки та хори. Були носіями культурно-освітнього життя. Ставили теж перші кроки в політичних організаціях Канади. Вони організували пресові видання. Залишили вони теж слід в церковному житті. Ця перша учительська організація стала теж прикладом до організування подібних організацій в Альберті і Саскачевані.

Годиться також підкреслити, що молоді учителі солідно вели своє організаційне діловодство, коли зберегли повністю свій архів протоколів з конвенції, вічевих зборів, включно з багатим членським листуванням. Цю цінність треба завдячувати довголітньому секретареві Організації Українського Учительства Онуфрієві Гикавому, який пізніше станув довголітнім редактором „Канадійського Фармера". З цього гурта вийшли пізніше перші посли леґіслятур (Т. Д. Ферлей і Д. Якиміщак в Манітобі, а О. Жеребко в Саскачевані), перші шкільні інспектори (Ф. Гаврилюк), перший суддя в Канаді (Я. В. Арсенич) й інші видні діячі на різних ділянках суспільного життя. Був то багатий суспільний посів 1907 року у Вінніпезі.

ПАПА ІВАН ПАВЛО II, закінчуючи свою поїздку по З'єднаних Стейтах Америки, відвідав Гемтремк у стейті Мишиген, у якому є велике скупчення поляків. Понад 50.000 осіб, в більшості поляків з Гемтремку, околиць і дальше віддалених місцевостей прибули, щоб привітати свого великого земляка Святішого Отця. Багато з них були вдягнуті в польські національні костюми. Після відправлення Богослужби на головному стадіоні міста, Папа поїхав до Канади, щоб відвідати там північнозахідні території, а головно канадських індіянів, які приймали Папу Римського з усіми своєми прадавніми звичаями і ритуалами. Тисячі індіян, які запізналися з католицизмом 140 років тому і від того часу дуже докладно практикують цю релігію у своєму щоденному житті, прибули на привітання Папи, а деякі привезли зі собою традиційні подарунки для нього. На американській землі прощав Папу віцепрезидент Джордж Буш та інші високі достойники Білого Дому.

Теодор Мацьків

У 300-ЛІТТЯ ВИБОРУ МАЗЕПИ НА ГЕТЬМАНА УКРАЇНИ

III.

Звичайно, на обіцянках залишалося. Щобільше, цар поручив Мазепі підпорядкуватися Меншікову, який розпоряджався козацькими полками неначе б своїми власними, а московські старшини дальше продовжували знущатися над козацьким військом. Звичайні і надзвичайні податки, реквізиції для московського війська, воєнні, а зокрема фортифікаційні роботи не тільки на Україні, але теж в Прибалтиці та при будові Петербурґу, вимагали багато робочої сили та різного матеріялу з великою шкодою для українського населення.

Незаконне збирання податків на Україні та втручання Москви у внутрішні українські справи, гетьманський уряд розглядав не тільки як нарушення державного права, але слушно добачував як спроби повільної ліквідації автономної Гетьманщини. На воєнній нараді в Жовкві 3-го квітня 1707 року, цар повідомив гетьмана про реорганізацію козацької армії, що по суті означало ліквідацію Гетьманщини. Крім цього цар домагався, щоб Мазепа повернув Польщі Правобережжя. Старшина, довідавшись про пляни царя, дуже тим настрашилася, збиралася в домі генерального обозного Івана Ломиковського, радилася як себе боронити та читала „гадяцькі пакти".

Хоч Мазепа не брав безпосередньо участи у читанні „гадяцьких пактів", то обережно виявив свої задуми деяким своїм однодумцям прилучити Україну як князівство до Польщі, виказуючи, що в таких обставинах нема іншої розв'язки. Таку пропозицію висловив гетьман ще в листопаді 1705 року в розмові з Орликом, коли довідався, що цар хотів вислати прилуцький та київський полки до Прусії, де їх мали переформувати на драгунські полки.

Мазепа як досвідчений український муж і політик дуже добре розумів національно-державні інтереси України і знаменито орієнтувався в тогочасній міжнародній політичній ситуації. Гетьман ясно бачив, що на випадок перемоги царя та його союзника польського короля Августа II, ще раз повторився б Андруський мир, що розділив би Україну на довгий час. Коли б одначе війну виграли шведи, то тоді Україні, як союзникові Москви, прийшлося б опинитись у ролі підсудного і вона була б видана на ласку і неласку Польщі.

Мазепа, будучи певним, що цар хоче зліквідувати Гетьманщину, а його самого „уконтетувать" титулом „князя св. Римської Імперії", що його гетьман справді отримав 1-го вересня 1707 року від цісаря Йосифа І, зваживши всі „за і проти", вирішив получитися з могутньою тоді Швецією, ворогом як Варшави, так і Москви, щоб забезпечити кращу майбутність для України. Шлях до шведського короля вів через польського короля Станислава Лєщинського, який ще в 1704 році зробив Мазепі пропозицію получитися з Польщею, яку, одначе, гетьман відкинув. Від 1705 року посередником у переговорах поміж Мазепою, польським та шведським королем була княгиня Анна Дольська, рідна тітка Лєщинського. Подвійний договір між Мазепою а Карлом XII та Лєщинським був підписаний в місті Сморгонах на Білорусі між 11-им лютого а 18-им березня 1708 року, або в місті Радошковиця коло Вільнуса між 27-им березня а 17-им червня 1708 року. В договорі Мазепи з Карлом XII була мова про воєнно-стратегічні справи проти Москви, а в договорі з Лєщинським сказано теж про політичне становище України, що як об'єднане князівство мало б бути злучене з Польщею на таких самих правах як Литва.

Тому договір Мазепи з Лєщинським треба уважати як тактичний маневр, що в першу чергу забезпечував українську територію від воєнної руїни на випадок шведської перемоги з одної сторони, з другої ж давав мінімум прав для України в системі Речі Посполитої. Формулюючи договір зі шведським королем, Мазепа знав, що не міг вимагати від нього повної незалежности для України, що суперечило б шведсько-польському договорові з 1703 року. Заключуючи договір з Карлом XII, гетьман одержав шведську ґарантію забезпечення політичних прав, що йому давав Лєщинський у договорі з Польщею, що давало Мазепі значні користі як у зовнішній, так і внутрішній політиці.

І один і другий договір відчиняв Мазепі вільну дорогу до безпосередніх переговорів зі шведським королем, які до цього часу провадилися через польських посередників, в першу чергу через Ст. Лєщинського, який при тому старався якнайбільше витягнути користей для Польщі. Тепер гетьман міг перетрактувати безпосередньо зі шведським королем, який перед тим поставився до пропозиції Мазепи неґативно. Як відомо, на весні 1707 року, гетьман вислав через Ст. Лєщинського до Карла XII листа, в якому пропонував перейти на його сторону, якщо польський король забезпечить Мазепі у шведського короля протекцію та допомогу. Одначе Карло XII не прийняв тоді української пропозиції (жовтень 1707), і через свого польського протеже просив передати ухильну відповідь, що дасть йому знати, коли прийде відповідна пора, а покищо просив зберегти все в тайні. Тож, недаром докоряє шведський історик А. Фріксель шведському королеві, що він послухав гетьмана і не вирушив на Москву в 1707 році, коли вигляди на шведську перемогу були більші як рік пізніше.

Договір Мазепи з Карлом XII спирався на історичну традицію союзу України зі Швецією за часів Б. Хмельницького та І. Виговського, що жив ще в пам'яті тодішніх державників-старшин. Швеція була смертельним ворогом Москви, під пануванням якої була Україна. Тож не диво, що Мазепа шукав союзу з тодішньою могучою і переможною шведською державою, далекої від українських кордонів, яка могла Україні допомогти та яка не мала ніяких агресивних замірів щодо її території. Про це наглядно можна переконатися зі змісту другого українсько-шведського договору, що був заключений 8-го квітня нового стилю 1709 року у Великих Будищах, коли до Мазепи та Карла XII прилучилися запорожці.

Хоч оригінал цього договору не зберігся, то його можна реконструювати на основі точок, що їх подав Г. Нордберг, та на основі „Виводу прав України", що їх уклав П. Орлик у 1712 році.

У цьому українсько-шведському договорі з 8-го квітня 1709 року є ясно з'ясована ціль — цебто: повне визволення України з-під Москви та привернення давніх козацьких прав і привілеїв.

Закінчення буде.

ПЕРЕСЛУХАННЯ, ЯКІ ТРИВАЮТЬ вже другий тиждень перед Сенатською юридичною комісією в справі номінації президентом Роналдом Регеном судді Роберта Борка до Верховного Суду з кожним днем приносять несподіванки. У понеділок, 21-го вересня, один з республіканських сенаторів, Роберт Пеквуд з Орегону, виступив з гострою критикою номінації, а опісля на пресовій конференції заявив, що він візьме провідну ролю в опозиції тому, що переконаний в загрозі зі сторони судді Борка справам абортів і таємниць приватного життя. Одначе це не було несподіванкою ні для прихильників, ні для противників, бо переконання сенатора Пеквуда щодо абортів були всім відомі.

РЕЧНИКИ ПЕНТАҐОНУ заявили, що вони не є задоволені співчуттям і перепросинами міністра закордонних справ СССР Едуарда А. Шеварднадзе на пресовій конференції у Вашінгтоні минулого тижня, під час якої він мав заявити, що обидві сторони винні у поранені американського вояка у Східній Німеччині (50 миль на північ від Берліну). В першу чергу — заявив речник Пентаґону Роберт Симс, — совєтські вояки відкрили вогонь по автомобілі з американськими вояками, жадний стріл не впав з американської сторони. То яка ж може бути вина американців за цей нелюдяний випадок, підкреслив Симс, кажучи, що Пентаґон розглядає цей випадок, як дуже серйозне порушення усіх правил поведінки совєтських вояків, бо американський автомобіль перебував в дозволеній договором зоні.

Пам'яті довголітньої дружби

Мені було не під силу попрощати мою подругу Марусю Барагуру під час похоронних відправ, бо я ніяк не могла погодитися з фактом, що вже нема її між живими. Я була цілий час під враженням, що як проминє літо, я зустріну Марусю в повному здоров'ї на сходинах 64-го Відділу СУА, в редакції журналу „Наше Життя", на вечорі в літературно-мистецькому клюбі, або просто на вулиці, а може і у мене вдома. Тому вістка про її смерть була для мене жахливим ударом, якого я досі не можу і не хочу прийняти за правду.

Св. п. М. Кушнір-Барагура

Наше знайомство почалося із шкільної лавки в Перемиській гімназії, яка була знана під назвою Український інститут для дівчат. В цій навчальній установі виховувалися і діставали першорядну освіту дівчата які опісля заповнили ряди освічених, ідейних жінок, що ще в рідному краю, а згодом на еміграції стали активними членами української громади. Наші дороги розійшлися після закінчення гімназії. Маруся записалася у Львівський університет і там закінчила студії ступенем магістра філософії, а я виїхала до Кракова. Жорстока війна, непевне майбутнє, безконечна скитальщина по нужденних таборах біженців розділили нас на довгі роки. Щойно після приїзду до Америки та після перших тяжких спроб наладнити своє родинне життя ми зустрілися знову. Нашим спільним зацікавленням стала організація Союз Українок Америки. Покійна Маруся вклала багато праці, будучи спершу членкою 82-го, а згодом 64-го Відділу СУА, в якому безперервно належала до управи, займаючи різні пости до кінця її працьовитого життя. В окружній і головній управах СУА була довгий час пресовою референткою та кожночасно делегаткою 64-го Відділу на Конвенції або міжокружні з'їзди СУА.

Та найбільш маркантно зарисувалися в моїй пам'яті реферати покійної, які були завжди солідно опрацьовані і талановито написані. Тож не дивно, що Марусю запрошували з доповідями не тільки на терені Ню Йорку, але теж до інших місцевостей та радо поміщували їх у пресі.

Довголітня праця в редакційній колегії журналу „Наше Життя" – Це окремий розділ у многогранній діяльності покійної. Як сьогодні я бачу Марусю в домівці СУА при праці в редакції „Нашого Життя" і не можу надивуватися, як покійна, маючи родинні обов'язки, живучи далеко, подорожуючи небезпечною підземкою, могла постійно жертвувати так багато часу і труду журналові „Наше Життя". Це не було тільки совісне виконування взятого на себе обов'язку, це подиву гідна посвята.

Покійна Маруся вміла пристосовуватися до життя в Новому світі і що було добре приймала за правду, але ніякі вигоди і примани сучасного довкілля не здолали послабити її моральних засад і прадавніх чеснот, які винесла з родинного, священичого дому. Тож, зовсім природно, була доброю дружиною та вміла гарно виховувати своїх доньок.

Маруся не належала до людей, які в старшому віці живуть інертним, нецікавим життям. Її можна було бачити часто на святкуваннях Патріярхального Товариства, Українського Музею, на доповідях в НТШ чи на вечорах літературно-мистецького клюбу на імпрезах СУА.

Крім активної участі в громадській праці, покійна знаходила час на товариське життя. Завжди привітна господиня, з вибагливо смачними прийняттями, створювала враз із своїм чоловіком невимушену атмосферу, в якій гості почували себе вільно і природно. Буваючи в її гостинному домі, мені чомусь все пригадувалося давнє галицьке приходство.

Найприємніші хвилини з нашої дружби це незатерті спомини-розмови з гімназійних часів і побуту в родинному домі. Ці безжурні, дорогі нашому серцю розмови, це не була втеча в минуле, як то часто закидається старшим людям. Це була символічна мандрівка до джерела з цілющою водою, щоб, зачерпнувши з нього магічної сили, зберегти себе духово зрівноваженим і морально здоровим у сучасному скомплікованому світі. Жаль мені невимовно, що за одним помахом химерної долі, наші радісні молодечі спогади набрали іншого характеру. Вони сплелися у вінок болю, смутку і туги за втраченою приязню. Прийми, Марусю, цих кілька скромних рядків, які пливуть з глибини душі і щирості серця, як китицю запашних квітів на твою свіжу могилу!

Марія Даниш

СОВЄТСЬКА ЦЕНТРАЛЬНА газета „Ізвєстія", орган Верховної Ради СССР, надрукувала інтерв'ю свого кореспондента з полковникомк КҐБ Віталієм Юрченком, який в липні 1985 року попросив був політичного азилю в американській амбасаді в Римі, а в листопаді цього ж таки року, „несподівано" виявив бажання повернутися назад „на родіну", заявивши перед тим на пресовій конференції в приміщенні совєтської амбасади у Вашінгтоні, що він був силою затриманий, чи схоплений агентами американської розвідки. Перед тим ці самі „арґументи" проти Сі-Ай-Ей висував також другий совєтський „втікач" Олег Битов, який жив на статусі політичного емігранта у Великобританії. Статті О. Битова час-від-часу появляються на сторінках московської газети „Літературная Газета". Через кілька місяців після повороту до СССР В. Юрченко „припадково" зустрінувся з кореспондентом західньонімецького телебачення і дав йому інтерв'ю, у якому заявив, що працює на давній роботі. Таку саму історійку розказав Юрченко кореспондентові „Ізвєстій" з додатком, що він тепер пише книжку про про його „схоплення" на Заході. Про книгу КҐБіста В. Юрченка повідомляла в березні 1986 року газета „Правда".

За посередництвом **ГЕНРІ МІХАЛЬСКОГО** — American Arts

ВИСТУПИТЬ
УКРАЇНСЬКИЙ АНСАМБЛЬ
„ЛЕМКОВИНА"

при УСКТ в Польщі

Концерти спонзорують:

УНСоюз, ЗСА **Комітет Українців Канади, Інк., Канада**

ПРИВІТАЙМО МАСОВО НАШИХ МОЛОДИХ ЗЕМЛЯКІВ З ПОЛЬЩІ!

КАНАДА

МОНТРЕАЛЬ, Кве. — СЕРЕДА, 23-го ВЕРЕСНЯ 1987 — год. 8-ма веч.
Auditorium — Rosemount High, 3737 Beaubien St. E.

ОШАВА, Онт. — П'ЯТНИЦЯ, 25-го ВЕРЕСНЯ 1987 — год. 7:30 веч.
St. George's Church Hall, 38 Jackson Avenue

ГАМИЛТОН, Онт. — СУБОТА, 26-го ВЕРЕСНЯ 1987 — год. 8-ма веч.
Sir John A. MacDonald Auditorium, York and Bay St.

ТОРОНТО, Онт. — НЕДІЛЯ, 27-го ВЕРЕСНЯ 1987 — год. 4-та і 8-ма веч.
Convention Center Theatre, 255 Front St. W.

АМЕРИКА

СИРАКЮЗИ, Н. Й. — ВІВТОРОК, 29-го ВЕРЕСНЯ 1987 — год. 7-ма веч.
Westhill Central School Auditorium, 4501 Onondaga Blvd.

РОЧЕСТЕР, Н.Й. — СЕРЕДА, 30-го ВЕРЕСНЯ 1987 — год. 7:30 веч.
East Ridge High School, 2350 Ridge Rd. E.

БАФФАЛО, Н. Й. — ЧЕТВЕР, 1-го ЖОВТНЯ 1987 — год. 7-ма веч.
McKinley High School Auditorium, 1500 Elmwood Avenue

ВОРРЕН, Миш. — П'ЯТНИЦЯ, 2-го ЖОВТНЯ 1987 — год. 7:30 веч.
Warren Woods Middle School Auditorium, 13400 E. 12th Mile and Schoehnerr

ЧИКАҐО, Ілл. — СУБОТА, 3-го ЖОВТНЯ 1987 — год. 7-ма веч.
Lane Tech H.S. Auditorium, Western Ave. and Addison St.

ПАРМА, Огайо — НЕДІЛЯ, 4-го ЖОВТНЯ 1987 — год. 7-ма веч.
Parma Senior High School Auditorium, 6285 W. 54th St.

ПІТТСБУРҐ, Па. — ВІВТОРОК, 6-го ЖОВТНЯ 1987 — год. 8-ма веч.
Soldiers and Sailors Memorial Hall, 5th Ave. and Bigelow Blvd., Oakland, Pa.

ВАШІНҐТОН, Д. К. — ЧЕТВЕР, 8-го ЖОВТНЯ 1987 —

ЕДІСОН, Н. Дж. — П'ЯТНИЦЯ, 9-го ЖОВТНЯ 1987 — год. 8-ма веч.
Performing Arts Center — Middlesex County College, Woodbridge Ave. & Mill Rd.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. — СУБОТА, 10-го ЖОВТНЯ 1987 — год. 6:30 веч.
Northeast H.S. Auditorium, Cottman and Algon St.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — НЕДІЛЯ, 11-го ЖОВТНЯ 1987 — год. 2:30 по пол.
Fashion Industries H.S. Auditorium, 225 W. 24th St.

КЛИФТОН, Н. Дж. — НЕДІЛЯ, 11-го ЖОВТНЯ 1987 — год. 7:30 веч.
Clifton Senior H.S. Auditorium, 333 Colfax Avenue

ЮНІОН, Н. Дж. — ВІВТОРОК, 13-го жовтня 1987 — год. 8-ма веч.
Wilkins Theatre — Kean College, Morris Avenue

КЕРГОНКСОН, Н. Й. — СЕРЕДА, 14-го ЖОВТНЯ 1987 — год. 7:30 веч.
Soyuzivka — Ukrainian National Association Estate, Foordmore Rd.

КЕРГОНКСОН, Н. Й. — ЧЕТВЕР, 15-го ЖОВТНЯ 1987 — год. 7:30 веч.
Soyuzivka — Ukrainian National Association Estate, Foordmore Rd.

БОСТОН, Масс. — СУБОТА, 17-го ЖОВТНЯ 1987 — год. 7:30 веч.
West Roxbury High School Auditorium, 1205 VFW Parkway — West Roxbury

ГАРТФОРД, Конн. — НЕДІЛЯ, 18-го ЖОВТНЯ 1987 — год. 4:30 веч.
Bulkeley H.S. Auditorium, 300 Wethersfield Avenue

ВИСТУПИ ДАНИЛА ШУМУКА В АМЕРИЦІ

Рочестер, неділя 11 жовтня 1987 р., год. 5:00
Заля Православної церкви св. Покрови, St. Paul Blvd.
Влаштовують: Комітет Оборони Національних і Людських Прав в Україні, СУА, Станиця УПА, Станиця Української Дивізії

Понеділок, 12 жовтня, год. 7:30
Виступ в коледжі St. John Fisher College

Ню Йорк, п'ятниця, 16 жовтня, год. 7:00
Спільний обід в Українському Народному Домі, 142 2nd Avenue
Влаштовує УКРАДА

Неділя, 18 жовтня, год. 2:00
Велика заля Українського Народного Дому, 142 2nd Avenue
Влаштовують: Закордонне Представництво Української Гельсінкської Групи, Американці в Обороні Людських Прав в Україні (АГРУ), Українська Інформаційна Служба „Смолоскип".

Нюарк, субота, 17 жовтня, год. 4:00
Заля церкви св. Івана Хрестителя (гімнастична заля), Sanford Ave., Newark
Влаштовує організація Американці в Обороні Людських Прав в Україні (АГРУ)

Вашінґтон, четвер, 22 жовтня, год. 5:00
Прийняття в Сенаті США, Hart Senate Bldg., Room 708
Приготовляє організація Американці в Обороні Людських Прав в Україні (АГРУ)

П'ятниця, 23 жовтня, год. 7:30
Заля церкви Пресвятої Родини, 4250 Harewood Rd. N.E.
Влаштовує Товариство Українсько-Американських Професіоналістів
(The Washington Group)

Філядельфія, неділя, 25 жовтня, год. 4:00
Заля Українського Культурно-Освітнього Центру, 700 Cedar Rd.
Влаштовує Організація Оборони Людських і Національних Прав в Україні.

Савтфілд, Миш., четвер, 29 жовтня, год. 7-ма веч.
у залі української православної катедри св. Покрови, Evergreen St.
Зустріч з українською громадою.
Влаштовують: Українсько-Американська Координаційна Рада, Видавництво „Українські Вісті", Американці в Обороні Людських Прав в Україні.

П'ятниця, 30 жовтня, год. 1-ша по пол.
Відвідини Видавництва „Українські Вісті"

П'ятниця, 30 жовтня, год. 7-ма веч.
Виступ-слово на відзначенні Дня Політв'язня у Совєтському Союзі
Влаштовує: Комітет для відзначення Дня Політв'язня (міжнародній),
у залі Українського Культурного Центру, Воррен, Миш.

Чикаґо, середа, 4 листопада, год. 7:00
Заля церкви свв. Володимира й Ольги, Oakley and Superior Str.
Влаштовують: Крамничка Сумління при парафії свв. Володимира й Ольги, Американці в Обороні Людських Прав в Україні (АГРУ), Всегромадський Комітет проти Знеславлення українського імени (UAJC)

До чисельної участи у цих виступах Данила Шумука запрошують

Організатори

Ділимося сумною вісткою
з Рідними, Приятелями і Знайомими,
що дня 21-го вересня 1987 року, несподівано
відійшла у Вічність
наша Найдорожча
МАМА, БАБЦЯ І СЕСТРА

бл. п.

Стефанія Таланчук

нар. 29-го липня 1923 р. в Дуб'ю в Україні.

ПАРАСТАС І ПАНАХИДА відбудуться в четвер, 24-го вересня 1987 р. о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні Литвин і Литвин, 1600 Stuyvesant Avenue, Union, N.J

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ у п'ятницю, 25-го вересня 1987 року, о год. 9-ій ранку з похоронного заведення до церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н. Дж., звідки Тлінні Останки будуть перевезені на український православний цвинтар св. Андрія Первозванного у С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

У глибокому смутку:

син — ВОЛОДИМИР з дружиною ТАНЕЮ
внуки — АДАМ, БОРИС І ТАМАРА
сестра — КАТЕРИНА з родиною в Україні
свати — ОЛЬГА І ОЛЕКСАНДЕР СМАЛІ

Ділимося сумною вісткою з Рідними, Приятелями і Знайомими,
що дня 20-го вересня 1987 р. відійшов від нас у Вічність на 85-му році життя
наш Найдорожчий МУЖ, БАТЬКО, ДІДУСЬ, БРАТ І СВАТ

бл. п.

МИКОЛА ОСТАПЯК

народжений в Радчі біля Станиславова

ПАНАХИДА відбулася у середу, 23-го вересня 1987 р. у похоронному заведенні Marrocco Memorial **в Клифтоні, Н. Дж.**

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися у четвер, 24-го вересня 1987 р. з похоронного заведення до української католицької церкви св. Миколая в Пассейку, Н. Дж., а опісля на український православний цвинтар св. Андрія Первозванного в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

У глибокому смутку остались:

дружина — ПАРАСКЕВІЯ
дочки —
МАРІЯ СОРОБЕЙ з синами МАРКОМ І РОМАНОМ
ОКСАНА ПРУС з мужем РОМАНОМ і сином АДРІЯНОМ
ЯРОСЛАВА ЛУЧЕЧКО з мужем ІВАНОМ
і дочками РОКСОЛЯНОЮ І АДРІЯНОЮ
сини —
РОМАН з дружиною ЛЮБОЮ і дочками ХРИСТЕЮ, ЛЯРИСОЮ І НАТАЛКОЮ
ВОЛОДИМИР
сестра — АННА ЦЮЦЯК у Радчі
свати — АННА БІЛОЗІР
ДМИТРО ПРУС
ближча і дальша Родина в Канаді й Україні

ЧЕХО-СЛОВАЦЬКА ГАЗЕТА „Вечерная Прага" в окремій аналітичній статті займається трьома основними проблемами, які, на думку, газети морально нищать чехословацький нарід, а саме: проституцією, алькоголізмом і наркотиками. Значить, кажуть спостерігачі і західні кореспонденти, що старі проблеми Заходу, з якими західні країни ведуть змаг вже від довшого часу, були „відкриті", засобами масової інформації комуністичних країн. Розумніші аналітики кажуть, що ці вічні проблеми були на Заході і на Сході від коли світ існує, з тією різницею, що Захід писав про них і боровся з ними, а Схід мовчав, думаючи, що мовчанкою можна буде розв'язати проблему. Чехо-словацькі власті брали приклад із Совєтського Союзу, де також уважали, що у „країні розвиненого соціялізму" таких проблем ,як алькоголізм, наркоманія і проституція немає і не може бути. Минулого року совєтські газети почали розкривати і атакувати ці наболілі справи і тим самим дали зелене світло для сателітної преси витягати на верх принаймні деякі пекучі справи, які були причиною розкладу „соціялістичного суспільства" поза Залізною заслоною.

СВЯТКУВАННЯ ПРАВОСЛАВНИХ УКРАЇНЦІВ У САСКАТУНІ

У днях від 13-го до 16-го серпня ц.р. в Саскатуні, Саскачеван, відбулися всеканадські святкування 1000-річчя Хрищення Руси-України в межах Української Православної Церкви в Канаді. Напередодні святкувань відбулася пресова конференція, яка була зорганізована місцевим референтом Карен Слеґель, а речниками Української Православної Церкви в Канаді були о. д-р Ігор Куташ з Монтреалю й о. Василь Макаренко з Саскатуну. Завдяки цій конференції місцеві середники масової комунікації дали саскатунським святкуванням відповідні інформації.

В програму святкувань входили всеканадська Пастирська конференція, ювілейний собор, відкриття і посвячення пам'ятника Володимирові Великому, низка семінарів для молоді й завершення всіх святкувань торжественним Богослуженням. Місцем святкувань була Катедра Пресвятої Тройці та Сентеніял авдиторіюм у Саскатуні. В той же час в Українському Музеї в Саскатуні відбулася релігійна похідна вистава „Сезони святкувань", яку приготовив Дейвид Ґоа, куратор Альбертського провінційного музею. Поручителем вистави була консисторія Української Православної Церкви. У святкуваннях взяли участь єпископат і духовенство Української Православної Церкви в Канаді та від двох до трьох тисяч вірних.

Заходами пресової референтки Карен Слеґель в середу, 12-го серпня, в приміщенні Сентеніял авдиторіюм під проводом о. д-ра І. Куташа й о. Василя Макаренка відбулася пресова конференція. Присутнім кореспондентам був розданий спеціяльний пресовий комунікат консисторії, наші речники дали додаткові пояснення та відповідали на поставлені їм запити. Проте, як звичайно, середники масової комунікації про наші події дуже мало пишуть. Так вони потрактували і наші святкування. Вийнятком тут був місцевий щоденник „Стар-Фінікс", який інформував про відзначення нашого 1000-річчя регулярно, а деякі події навіть щедро ілюстрував.

Пам'ятник Володимирові Великому, споруджений біля катедри Пресвятої Тройці в Саскатуні на відзначення місця оснування Української Греко-Православної Церкви в Канаді 1918 року. Пам'ятник був відкритий і посвячений Владикою Митрополитом Василієм 15-го серпня ц.р. в програмі всеканадських святкувань 1000-річчя Хрищення Руси-України, що відбулися 13—16-го серпня.

У четвер, 13-го серпня, після Божественної Літургії в катедрі Пресвятої Тройці, в її авдиторії, відбулася всеканадська духовна конференція. Її відкрив Владика Митрополит Василій і дав присутнім відповідне наставлення. Після того учасники вислухали доповідь Єпископа Івана на тему душпастирства в його літургічному контексті, а митрофорний прот. Сергій Кіцюк виголосив другу доповідь на тему потреби поглиблення церковної свідомости. Третім з черги промовляв голова президії консисторії прот. Степан Ярмусь. Він порушив ряд справ адміністративного характеру, що на них треба дивитися з перспективи нашого 1000-річчя та давав відповіді на різні запити.

В пообідню сесію входили дві доповіді наукового характеру. Першу виголосив проф. Аркадій Жуковський з Парижу, Франція, на тему „Київська духовна академія та її труди", а другу доповідь на тему нової епідемічної недуги АІДС виголосив д-р Рой Вест — лікар-працівник саскачеванського уряду. Він пояснив природу недуги і заявив, що немає ніяких наукових підстав на побоювання, що та недуга може поширюватися за посередництвом причастя з однієї чаші.

Доповідь проф. А. Жуковського дала багато матеріялу про впливи Київської духовної академії на розвиток української духової культури, до якого ми досі не мали доступу.

У четвер, 13-го серпня ввечорі відбувся бенкет, господарем якого був д-р Дмитро Ціпівник, а інформативне слово на тему приготувань УПЦ в Канаді до відзначення 1000-річчя Хрищення Руси-України та вже виконаних проєктів виголосив голова президії консисторії о. д-р С. Ярмусь.

У п'ятницю, 14-го серпня — в день Хрищення Руси-України, відбувся Ювілейний собор. Він був попереджений Божественною Літургією в Сентеніял авдиторіюм і там же відбувся собор. В його програму входило вступне слово Владики Митрополита Василія та доповідь голови президії консисторії о. д-ра С. Ярмуся на тему 1000-річчя і до чого воно нас зобов'язує. В пообідній програмі собору доповідь на тему 70-річчя Української Греко-Православної Церкви в Канаді виголосив митрофорний протоєрей о. д-р Франко Керніцький. Читання й прийняття резолюцій собору і закриття його відбулося в неділю після святкового обіду і його програми.

Предсідниками собору були митроф. прот. Юрій Туржанський з Ванкуверу і Ярослав Кульба з Монтреалю; секретарями були митроф. прот. Петро Сацевич з Бурнабі, Б. К., і Катерина Лабюк з Канори, Саск.

В діяннях собору, звичайно, бере участь усе духовенство УПЦ в Канаді, делеґати від церковних громад і гості, якими можуть бути члени УПЦ в Канаді та репрезентанти інших Українських Православних Церков.

У програмі собору були відчитані привіти учасникам Ювілейного собору від Архиєпископа Анатолія (Дублянського) з Німеччини і від консисторії УПЦ (Автокефальної) в Австралії, що є в юрисдикції Владики Митрополита Василія.

Одним з важливіших моментів святкувань 1000-річчя в Саскатуні було відкриття і посвячення пам'ятника Св. Володимирові Великому, що його УПЦ в Канаді поставила біля катедри Пресвятої Тройці в Саскатуні на відзначення того, що саме в Саскатуні 1918 року була основана формальна структура Української Греко-Православної Церкви в Канаді. Пам'ятник цей є копією пам'ятника Володимирові в Києві, а висота його з фундаментом 21 стопа. Будову пам'ятника виконав місцевий скульптор проф. Вілліям Епп.

День 15-го серпня був започаткований Божественною Літургією в катедрі Пресвятої Тройці, після якої слідували урочистості пов'язані з посвяченням пам'ятника. Під час цих урочистостей біля пам'ятника стояли його „куми" (меценати), ті, що пожертвували на його будову 10 тисяч долярів або більше. Ними були Форвин і Марія Богдани з Ванкуверу, Олена Коваль з Калґери, Петро і Лілія Митруки з Ванкуверу, Юрій і Анна Феняки з Чиливак, Б. К., дирекція фундації СУС і громада св. Димитрія, Лонґ Брен, Онтаріо.

Після урочистостей відбувся святковий обід в Сентеніял авдиторіюм, в програмі якого всім присутнім меценатам були вручені грамоти.

Решта суботнього дня 15-го серпня була присвячена для молоді. Для молоді (окремо для різного віку) були влаштовані семінарі на різні теми, а ввечорі цього дня відбувся бенкет з доповіддю студента богословія Андрія Ярмуся. Господарем вечора був свящ. Дем'ян Гоголь.

Всеканадські святкування 1000-річчя Хрищення Руси-України в межах УПЦ в Канаді були завершені в неділю, 16-го серпня, торжественною Божественною Літургією в Сентеніял авдиторіюм та кінцевим бенкетом. Божественну Літургію відслужив Владика Митрополит Василій у співслуженні старшого духовенства і двох дияконів. Богослуження співав збірний хор під диригентурою Лаврентія Клапоущака з Саскатуну. Велика саскатунська авдиторія була вщерть заповнена. Цьому Богослуженню сприяло все: взірцеве служення священнослужителів, надзвичайно милий спів великого збірного хору, причастя всього присутнього духовенства та великого числа вірних з малими дітьми включно та заповнення авдиторії і всіх її балконів вірними. Це справді був „День, що його створив Господь"! Для тих, що були учасниками його він буде неповторним і незабутнім.

Особливою атракцією цього дня була доповідь д-ра А. Жуковського, професора Сорбонського університету, Українського Вільного Університету, голови НТШ та редактора Енциклопедії Українознавства. Він насвітлив ролю православія й Української Православної Церкви в історії України і її народу, дав всім слухачам нагоду відчути силу української та взагалі европейської культури, що певно залишиться в пам'яті їхній на довгий час.

В саскатунських святкуваннях УПЦ в Канаді мав взяти участь представник Владики Митрополита Мстислава Владика Архиєпископ Константин, але він не міг прибути. Замість його присутності на руки Митрополита Василія наспіла привітальна телеграма від Владики Мстислава, його Єпископату і всієї УПЦ в ЗСА. Телеграма була прочитана й радісно прийнята учасниками недільного кінцевого бенкету.

При цьому треба згадати, що в неділю, 16-го серпня, в Савт Бавнд Бруку був відкритий і посвячений пам'ятник св. княгині Ользі і на тих урочистостях УПЦ в Канаді репрезентував Владика Едмонтону Єпископ Іван. Серед учасників святкувань у Саскатуні були прот. Василь Дяків, диякон Святослав Новицький і група православних українців із ЗСА. Телеграму з Савт Бавнд Бруку прочитав прот. В. Дяків.

Крім вищеописаних виявів всеканадських святкувань 1000-річчя Хрищення Руси-України, починаючи від 12-го серпня, відбувалися й інші святкові програми, наприклад, привітальна зустріч сумівської молоді, історична презентація торжественного генія православія, показ вітражного малярства, вистава ікон Вірою Сенчук, семінарі для вівтарних хлопців, панельна дискусія на тему ролі жінок і дівчат у Церкві, проблема дяківства, виклад про значення церковних соборів, сесії СУМ Канади, літургічно-обрядова вистава СУМК, семінарі заходами колеґії св. Андрея на теми: афіліяція колеґії св. Андрея з Манітобським університетом, літургічне мистецтво українців, декалог для 1000-річчя, 40-річчя колеґії, літургічний круг в Православній Церкві, богослужбове життя в УПЦ, Митрополит Андрій — життєпис, лекції на тему природи душпастирства за нашого часу та проблеми вишколення священства в Канаді, Українська Церква в XX столітті тощо. Все це сильно збагачувало святкову програму і підносило людей на дусі. На цих святкуваннях були представництва міста Саскатуну, федерального й провінційного урядів та привіти від них.

Окремою атракцією під час святкувань були щоденні відслужування Божественної Літургії та духовні концерти майже кожного вечора. Особливої уваги заслуговує виступ Едмонтонського хору Тисячоліття під проводом Лесі Чумер (її помічники — пані Федчун і проф. Єременко), а врешті кінцевий виступ великого хору під диригентурою Лаврентія Клапоущака.

Всіх подій, всіх виступів та осіб просто неможливо охопити в одному репортажі. Скажемо загально, що головний Ювілейний комітет, до якого входять митр. Василій — голова, прот. С. Ярмусь — координатор, Анна Фіґус-Ралько — екзекутивний секретар з осідком у Вінніпегу, місцевий діловий комітет під проводом Анни Холод, комітет будови пам'ятника св. Володимирові під проводом Олекси Хомина, пресовий комітет під проводом Карен Слігель — всі комітети і підкомітети попрацювали добре і саскатунські святкування 1000-річчя Хрищення відбулися на високому рівні. Проте найважливішим елементом усього була масова участь у наших святкуваннях віруючих зокрема дітей та молоді.

Духове піднесення, ввесь дух тих подій перенісся також на дводенну конференцію організацій Союзу Українців Самостійників, що відбулася 17-го і 18-го серпня в Саскатуні. Конференція також відбувалася під знаменем Українського Православія, з частим нагадуванням і наголошенням вірности членства СУС Українській Православній Церкві.

Кореспондент

На марґінесі...

(Закінчення зі ст. 2)

людину з летарґу, в якому вона животіє уже сімдесят років. А це вистачило б на пробну оперативність системи, яка не може піти на задалекойдучу децентралізацію без небезпеки для імперії. Та все ж треба тямити, що Ґорбачов хоче бути черговим будівничим імперії, хоч не на сталінських принципах.

Багато інтересних думок насувається на марґінесі думок польських публіцистів, та рамки газетної статтейки не дозволяють на надто основне їх обговорення. Накінець зацитуємо уступ із статті Кшиштофа Пом'яна, який дає коротку аналізу поглядів учасників анкети і так її закінчує:

„В одній справі говориться дуже мало: про національні стосунки в СССР та про можливість змін у цій сфері — неконечно на краще. Якщо справді, як це нещодавно завважила Гелен Каррер д'Енкаус нині маємо в СССР до діла з рівночасним ростом великоросійського націоналізму, який персоніфікує Ґорбачов та „периферійних" націоналізмів, не тільки в республіках Середущої Азії, але теж в Україні і ще де, то треба ожидати, що в недалекому майбутньому може щось зайти саме в ділянці національних стосунків. З польської точки бачення, це чи не найважливіша справа. Наша оцінка того, що діється у СССР, залежить від відповіді на питання, чи автономія окремих народів, окремих совєтських республік, показує тенденцію росту чи корчення. У першому випадку — це для Польщі позитив, у другому — неґатив. Модернізація життя у СССР, яка здійснювалась би ціною більшого підпорядкування „периферій" центрові була б неґативним явищем, навіть коли б прийшло до деякої лібералізації „центру"... (—) Нам треба тямити, що Совєтський Союз є останньою колоніяльною державою, а совєтська імперія останньою колоніяльною імперією в Европі. Модернізація, чи демократизація — навіть вживаючи ці концепти без лапок, можуть вважатись позитивними без застережень тільки тоді, і оскільки, коли це причиниться до того, щоб заступити колоніяльні стосунки в межах совєтської імперії рівноправністю між усіми народами СССР".

Що можна б додати до сказаних вище думок? Зміни в Совєтському Союзі в ході. Виглядає, що утримуються, бо політика Горбачова відповідає потребам й амбіціям нової верстви у суспільстві, яка наросла після Другої світової війни. Будуть залишки інтернаціоналізму і соціялізму злагіднювати розріст російського націоналізму, а навіть шовінізму? Нам нічого не очікувати від такої пропаґанди як „гласність" чи „демократизація". Робити прогнози, який вплив матиме все те на злагіднення русифікаційних затій на Україні — передчасно. Треба пильно обсервувати події, готовитись на несподівані і непередбачені наслідки „реформ" і бути готовими на них у межах можливости реаґувати. Не нарікати і не жалітись, що „гласність" не приносить нам ніяких полегш на Батьківщині. Таке не було і не є в інтенціях Ґорбачова і компанії, а радше вірити, що навіть коли нечистий не бажає добра, а радше лиха, то іноді воно виходить на добро. „Людина стріляє, Господь кулі носить" — так колись казали. Тому треба бути радше позитивно настроєними до „перестройки". „Гласність" покищо не брати серйозно. Стежити за подіями і не робити надто відважних конклюзій.